

ספר מי השילוח - חלק ראשון - פרשת שמות

Mei Hashiloach - Vol I. Exodus - *Shemot* - *Shemot*

*****

These are the names, [...] and it was when the midwives feared God, [...] and He made them houses.

The reason for this is that when a person is afraid of another person they have no peace of mind, because fear is the opposite of serenity, but Fear of God brings serenity with it. This is the meaning of the phrase 'and He made them houses'. House is a metaphor for peace of mind. Consequently, when they had peace of mind, because of their fear of God, they had no fear of what Pharaoh might do to them. This is the meaning of 'He made them houses'.

ואלה שמות כו' ויהי כי יראו המילדות כו' ויעש להם בתים, דהנה יראת כ"ו כשאדם מתירא מפני אדם אין בו ישוב הדעת כי יראה הוא היפך מזה, אך יראת הש"י יש בא נייחא, וע"ז מורה ויעש להם בתים כי בית מורה על ישוב הדעת, וממילא כאשר הי' להם ישוב הדעת מחמת יראת אלקים לא הי' להם שום פחד מגזירת פרעה, וזהו ויעש להם בתים,

This is the meaning of the verse (Genesis 49:15) *Zebulun will dwell at the haven of the sea. He will be for a haven of ships. His border will be on Sidon.*

The sea is a metaphor for fear, and the ship is a metaphor for serenity. This says that in his fear, there is serenity. As the Talmud says (Bava Metzia 9b) 'a boat is at rest'.

וזה פי' הפסוק [בראשית מ"ט י"ג] זבולון לחוף ימים ישכון והוא לחוף אניות, ים מורה על יראה ואני' מורה על ישוב הדעת, והוא שביראתו נמצא ישוב הדעת, כמו שאמרו בגמרא [בבא מציעא ט':] ספינה מינח נייחא.

*****

And Moses said, "Who am I to go?" [...] and could I bring out, etc...

What this means is as follows: he was asking two questions. First of all, he asked, 'who am I?' meaning that he was asking God to show him why he was being chosen above anyone else to redeem the Jewish people. And the second question 'Will I bring out..?' was as follows. Yes, it's true that the Egyptians are oppressing the children of Israel, and it's appropriate that they be redeemed. Still, the question begs, 'so what will be when I bring them out?' For this is sure, God's purpose cannot simply be to give them rest or pleasure in this world.'

ויאמר משה מי אנכי כי אלך כו' וכי אוציא כו', היינו שהי' שאל שני דברים מי אנכי היינו שהיה מבקש מהש"י שיאיר לו, מפני מה הוא הנבחר לגאול יותר מכל ישראל, וכי אוציא היינו אמת כי יעבדו אותם בפרך והראוי שיגאלו רק אעפ"כ מה יהי' כשאוציאם הלא זאת בטח אין כוונת הש"י שיוטב להם רק בעוה"ז

And it was to these questions that God answered him. To the first question 'who am I?' God answered 'for I will be with you'. Meaning that because I know you, and that you have no desire to be pulled in any direction of your own, but your only desire is to go where I send you, (because

that's what the name Moses means, when he was named Moses it was because he had been pulled from the water meaning that he had been stripped of all desires and self-centeredness, and was not proud of the fact that the Shechina was talking to him.

וע"ז השיבו הש"י, על השאלה מי אנכי השיב לו כי אהי' עמך, היינו מחמת שידעתך כי אינך נוטה לשום דבר מצדך, רק למה שאני שולח לך כי שם משה מורה ע"ז כי מן המים משיתיהו היינו שנפשט מכל חמדה והנאות עצמו ולא נמצא בו שום גאות ממה שהשכינה מדברת עמו,

And to the second question that he had asked, 'surely God's purpose is not simply mundane pleasure?' God answered him, 'when you bring out the people etc... you will worship God on this mountain.' Meaning that I will bring you under my yoke – the yoke of the Torah. And I will have business with you in things that live and last forever and ever. This is the reason that God told him 'and this will be the sign that I sent you', He said '*Anochi*' and did not say '*Ani*'. Because the letter *khaf* points at something that lasts forever, as is well known.

ועל שאלת וכי אוציא ששאל הלא אין כוונת הש"י להנאת עוה"ז, השיב לו בהוציאך כו' תעבדון את האלקי כו', היינו שאכניס אתכם תחת עולי עול תורה ויהי' לי עסק עמכם בדברים החיים וקיימים לעולמי עד, וזהו שאמר לו וזה לך האות כי אנכי שלחתיך ולא אמר לו כי אני, כי אות כ' מורה על דבר הקיים לעולמי עד, כידוע:

*****

Go and gather [...] and Moses answered and said "But they will not believe me"

Although Moses know and trusted that they would believe, since God was sending him and he was sure to succeed, what Moses was saying was that it is not appropriate to send someone who comes as a messenger from God, and has no power in his hand to force compliance. It's not appropriate for him to come to them with a *request*.

לך ואספת כו' ויען משה ויאמר והן לא יאמינו לי, אף שבטח משה כי יאמינו מאחר שהש"י שלחו ובוודאי יצליח, אך אמר כי לא יאות לשלוח הנשלך מהש"י שלא יהי' בידו כח להכריחם לשמוע אליו ולא שיבא אליהם בבקשה,

God answered, 'what is this in your hand?' and Moses said, 'It's a staff', and God said, 'Throw it to the ground and it will become a serpent'. Because the staff hints at the source of life, as the Talmud says, (Pesachim 68a) 'in the future the *tzaddikim* - righteous will be able to bring the dead back to life, as it is written, (Zachariah 8:4) and each man his staff in his hand.'

ויאמר מזה בידך ויאמר מטה ויאמר השליכהו ארצה ויהי לנחש, כי מטה רומז על שורש החיים כדאיתא בגמ' [פסחים ס"ח]. עתידי' צדיקים שיחי' מתים שנאמר [זכריה ח' ד'] ואיש משענתו בידו,

Throw it to the ground and it will become a serpent, meaning God was showing Moses that his question had not come from the source of life, but from a place that looked alive but in whose source there is no real life. That's what the serpent hints at. 'Because,' God said to Moses, 'you should have understood of your own accord that I have the hearts of people in my hand, to move them at my will, and if I sent you, you should have trusted that I would send into their hearts, that they will be forced to listen to you.'

השליכהו ארצה ויהי לנחש, היינו שהראה לו שלא יצאו הדברים הללו משורש החיים רק הוא גוון הנראה לחיים ובשורש אין בו ממש כי ע"ז רומז נחש, כי הי' לך להבין הלא בידי לבות בני אדם להטותם כפי רצוני, אם שלחתי אותך הי' לך להאמין כי אשלח בלבם שיוכרחו לשמוע לך.

And Moses fled from before it, means that he understood his mistake.

וינס משה מפניו היינו שהבין טעותו,

God said 'Put out your hand and grab its tail. Meaning that God wanted him to think about this very fact, 'about how there came into *your* heart the idea to think that they might not believe you. Isn't this also something that could only have come at the will of God?' And so here, God showed Moses that there was in fact room for his idea. For this is how it arose in the Divine Thought. That there would be times when they would stumble, and they would not believe in Moses. This was a reference to Korah's rebellion.

ויאמר לו שלח ירך ואחוז בזנבו היינו שתעייך בזה הדבר עצמו איך בא בלבך זה הרעיון לחשוב כי לא יאמינו לך, הלא זה עצמו ג"כ אינו רק ברצון הש"י, וכאן הראה לו שנמצא מקום לדבריו כי כן עלה במחשבה שאיזה פעמים יכשלו שלא יאמינו לו היינו במחלוקת קרח.

The three miracles He showed him, hint at the three times the Jewish people stumbled in rebellion against Moses. The miracle of the staff refers to the rebellion in the chapter of Chukath, (Numbers 21:5) where it is written 'and the people spoke against God and against Moses, [...] and our souls are sick of this manna-bread, [...] and God sent the snakes among the people, etc.' and there, the fixing was that anyone that had been bitten by the snake had to look at the copper serpent and was healed. That is why here, the serpent became the staff once again.

והשלשה מופתים רומזים על שלשה מכשולים שהי' להם לישראל, מופת המטה היה נגד שהלינו בפרשת חקת [במדבר כ"א ה'] וידבר העם באלקים ובמשה כו'. ונפשנו קצה כו'. וישלח ה' בעם את הנחשים וכו', ועל זה היה תיקון והיה כל הנשוך והביט אל נחש הנחושת וחי ולפיכך גם כאן חזר הנחש למטה,

Corresponding to the second miracle 'Put your hand into your bosom and when you withdraw it it will be leprous,' which corresponds to Miriam and Aaron speaking against Moses. That also had a fixing. That was why the leprous hand also went back to its original state.

ונגד המופת השני הבא נא ירך כו', הי' נגד שדברו מרים ואהרן במשה, וגם ע"ז הי' תיקון ולפיכך גם זה חזר,

The third sign 'and you will take from the waters of the river and they will become blood', corresponded to the incident at the waters of rebellion. This appears not to have been fixed. And that is why here, also, we don't find that the blood turned back to water.

והמופת השלישי ולקחת ממימי היאור והיה לדם כו', זה היה נגד מי מריבה שנראה לעין כי לא נתקן, וע"ז גם כאן לא מצינו שיחזור הדם למים.

*****

He went and he encountered him at the mountain of God and he kissed him.

We learn in the Midrash, (Genesis Rabba 8:5) R. Simon said. When God came to create Man the ministering angels gathered in groups and classes. Some said let Man not be created, others said, on the contrary, let him be created. This is the meaning of the verse (Psalms 85:11), Kindness and Truth met, Justice and Peace kissed. Kindness said 'Create Man for he does kindness,' but truth objected, saying, 'Create him not for he is all lies.' Justice said, 'Create man for does Justice', while Peace objected, saying, 'Create him not for he is all strife.' What did God do? He took the Truth and cast it to the ground as it is written (Daniel 8:12) And You cast Truth to Earth. The ministering angels said before God, 'How can You abuse the Royal Seal thus? Let the truth grow from the ground. This is the meaning of the verse (Psalms 85:12) The truth grows from the earth.

וילך ויפגשהו בהר האלקים וישק לו, במדרש [בראשית רבה ח' ה'] א"ר סימון בשעה שבא הקב"ה לבראת את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים, וחבורות חבורות, מהם אומרים אל יברא, ומהם אומרים יברא, הה"ד (תהלים פ"ה י"א) חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו, חסד אומר יברא שהוא גומל חסדים, ואמת אומר אל יברא שכולו שקרים, צדק אומר יברא שהוא עושה צדקות, שלום אומר אל יברא דכוליה קטטה, מה עשה הקב"ה נטל אמת והשליכו לארץ הה"ד (דניאל ח' י"ב) ותשלך אמת ארצה, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבוץ העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה שלך, תעלה אמת מן הארץ, הדא הוא דכתיב (תהלים פ"ה י"ב) אמת מארץ תצמח

The question is well known. What did he do with peace, for we don't find that he threw peace to the ground? And also, since Moses himself was both Truth and Justice, how could it have been that on the one hand he said, 'create' and on the other hand, he said 'don't create'?

והקושיא מפורסמת מה עשה עם שלום הלא לא מצינו שהשליך גם את שלום ארצה, וגם כי משה הי' אמת וצדק איך מצד אחד אומר יברא ומצד השני אמר אל יברא,

The answer is as follows: Truth says 'Don't create the world', and Moses whose characteristic was *Emet* - Truth, found himself constantly railing against the fact that the wicked succeed. How could Pharaoh enslave the Jewish people, and the Jewish people have to submit to him? It's a lie, because the fact is that Pharaoh was a wicked man. This question thundered in the heart of Moses.

והענין בזה אמת אומר אל יברא וגם משה שהי' מדתו אמת מאוד הרעים בנפשו מדוע דרך רשעים צלחה, ואיך יוכל פרעה לעבוד עם ישראל וישראל יהי' נכנעים מפניו הלא הוא בשקר כי באמת פרעה הוא רשע גמור, וזאת הרעים בלב משה,

Aaron, his brother, had the characteristic of *Chesed* - Loving-Kindness, and he was constantly learning new ways of being in the moment, to suffer everything and accept with Love, without any complaint against God.

ואהרן אחיו הי' מדתו חסד והוא למד תמיד דעת לסבול הכל ולקבל באהבה בלי שום טענה נגד הש"י,

This is the meaning of the Midrash (Tanchuma, ibid 10) on the verse (Exodus 4:11) 'Who gave man a mouth?'

Rabbi Yochanan said, 'who gave the advice to flee from Pharaoh?' meaning, God said to Moses, 'Who put it into your heart to flee? Wasn't that more in character for Aaron to do? Didn't it run contrary to your own characteristic of Truth? Shouldn't you have insisted on the Truth? By your own light you should have stayed and not fled from wicked Pharaoh. Wasn't it I, who taught you

forbearance?'

וזה ביאר מי שם פה לאדם במדרש [תנחומא שמות י'] אמר ר"י מי נתן עצה לברוך מפני פרעה, היינו שאמר הקב"ה למשה מי שלח בלבך לברוך, הלא זאת היא מדות אהרן והיא נגד מדתך, כי מדתך היא אמת ולפי מדתך לא צרכת לברוך מפני פרעה הרשע רק אני למדתי אותך אז מדות סבלנות,

The fact is that after running away from Pharaoh, Moses did learn to be in the moment and suffer. This is the reason why God appeared to him in the thorn bush, to teach him this characteristic, and show him that He, God Himself, dwells in the thorn bush with tremendous sufferance. And it is written, (Psalm 91:15) 'I am with him in his pain.' God had tremendous forbearance with regard to Pharaoh.

והנה מרע"ה אחרי שברח מפני פרעה למד דעת להיות סבלן, וזה הענין שנראה אליו הקב"ה בסנה ללמדו זאת המדה והראה לו שהוא שוכן בסנה היינו סבלן גדול [תהלים צ"א ט"ו] כי עמו אנכי בצרה והוא סבלן נגד פרעה,

This is the reason that Moses blessed Joseph (Deut. 33:16) '*and the will of He who dwells in the thorn bush*', because Moses was trying to introduce the characteristic of forbearance into the characteristics of Joseph the Tzaddik, so that he find himself full of goodwill towards all the Jewish people, that he never complain against a Jewish soul. Because this tribe wakes up the judgments on Israel, when they stray from the will of God, as we find the prophet warning the Jewish people and telling them (Amos, 5:6) '*lest the house of Joseph engulf you in flames*. Meaning that his character be not to grow angry, but to always with good will for Jews. Therefore Moses said, 'and the will of He who dwells in the thorn bush', meaning, may God teach you the characteristic of forbearance, as he taught me in the thorn bush.

וזה הענין שברך מרע"ה את יוסף [דברים ל"ג ט"ו] ורצון שוכני סנה, כי מרע"ה הי' רוצה להכניס מדות סבלנות לתוך מדתו של יוסף הצדיק כדי שיהי' מלא רצון על ישראל שלא יהי' לו שום תרעומות על נפש מישראל, כי משבט הזה מתעורר דין על ישראל בעת שנוטים מרצון הש"י, כמו שמצינו שהנביא הזהיר את ישראל א"ל [עמוס ה' ו'] פן תצלה כאש בית יוסף והיינו שמדתו לא תכעוס ויהי' ברצון על ישראל, ע"כ אמר ורצון שוכני סנה היינו שהש"י ילמד אותך מדות סבלנות כמו שלמד אותי בסנה,

And it was only when this characteristic reached an equilibrium in Moses' heart, that he grew whole and became ready to redeem the Jewish people. This is the meaning of the verse "Kindness and Truth met." The encounter suggests that they were opposed to one another, because Aaron was kindness and he said the world should be created, while Moses was truth, and said it should not be created.

וכאשר נשתוה בלב משה זאת המדה נעשה שלום לגאול את ישראל, וזה פי' חסד ואמת נפגשו, פגישה היינו שהי' מתנגדים זה לזה כי אהרן הי' מדות חסד ואמר יברא ומשה הי' מדות אמת ואמר אל יברא,

Now, when Moses was forced to flee from Pharaoh, it was said '*and you threw Truth to the ground*' (Daniel, 8:12). And that's when truth and kindness agreed and Truth became Justice. Moses became like Aaron, and also agreed to the creation of the world. Then, when they came to an agreement, 'Justice and Peace kissed'. For then, Peace also said, 'Let the world be created.' Since the reason that Peace had objected to Creation, was because he would constantly have to be in a fight with Truth, and since he wants Peace it had to object to Creation. But now that Truth has become Justice, and agrees to the Creation, Peace no longer has an objection either, and so the

verse says “Justice and Peace kissed.” The connection of spirit and spirit.

והנה כאשר הוצרך משה לנוס מפרעה אז נקרא ותשלך אמת ארצה, ואז נשתוו מדת האמת לחסד ונעשה ממדות אמת צדק היינו כאהרן ואמר ג'כ יברא, ואז כשנשתוו, אז צדק ושלוש נשקו היינו כי אז גם שלום אמר יברא כי מה ששלוש אמר תחילה אל יברא הי' רוצה להיות במחלוקת נגד מדות האמת כי מדתו הוא שלום, אבל עתה שנעשה מאמת צדק ואומר יברא אז לא הי' שלום ואומר אל יברא, ואז צדק ושלוש נשקו אתדבקותא רוחא ברוחא.

*****

Moses said, “why did You do bad?”

Now on the surface, it's astounding – how could there have come out of the mouth of Moses, these words against God? But the fact is that Moses loved the Jewish people and when he heard from the mouth of the Almighty that they would still have to be in Egypt until the plagues which were to happen to the Egyptians had ended, he asked God ‘surely You have it in Your power to redeem the Jewish people instantaneously? Why must they be in Egypt another twelve months, to watch the plagues and to be afraid of them, as it is written (Deut. 28:60) ‘before which you trembled.’ Because the fact is that the Jewish people were very afraid of the plagues.

ויאמר משה למה הרעות, הנה לפי הראות, הוא פלא איך יצא מפי משה דבר כזה נגד הש"י, אך באמת מרע"ה הי' אוהב ישראל וכאשר שמע מפי הגבורה, כי יצטרכו להיות עוד במצרים עד אחר המכות שיעברו על מצרים, אז שאל הלא בידך ברגע אחד לפדות את ישראל ולמה יהי' במצרים י"ב חודש לראות המכות שיפחדו מפניהם כמ"ש אשר יגורת מפניהם, כי באמת יראו גם ישראל מהמכות,

That's why Moses asked God, and why God showed Moses that there was a need for this. Because the Jewish people really had a connection with Egypt as it is written (Ibid. 4:34), “*To take a nation from inside a nation,*” Like a fetus that is born from inside the mother, who always maintains a relationship with her. This is why the Jewish people were also required to go through the process, to be tested and to be frightened by them.

ולכן שאל זאת מהקב"ה, והראה לו הקב"ה כי גם בזה יש צורך לישראל כי באמת הי' להם לישראל איזה שייכות עם מצרים כמ"ש [דברים ד' ל"ד] לקחת לו גוי מקרב גוי. היינו כעובר הנשמת מבטן אמו שיש לו שייכות עם אמו, ולכן הוצרכו הם להתברר ופחוד מהם,

This fear is what purified their heart, as we learn in the Talmud (Berachot 59a), ‘Thunder was only created in order to straighten out the crookedness of the heart.’

וזה הפחד היה מזכך את לבם כמו שמצינו בגמ' [ברכות נ"ט.] לא נבראו רעמים אלא כדי לפשוט עקמימות שבלב.

And this is the meaning of the verse in the Song of the Wounded, (Psalm 91:8), ‘But you will watch only with your eyes, and you will see the recompense of the Wicked’. Meaning, that it is necessary for you to see it, for it is through watching that you go through the fear and the crookedness of your own heart is straightened for good.

וזה באור הפסוק בשיר של פגעים [תהלים צ"א ח'] רק בענין תביט ושלומת רשעים תראה. היינו שאתה מוצרך לראות שעל ידי הפחד יתברר עקמימות לבך לטוב.

Published Weekly by *Yeshiva Ateret Tzvi* - The Open Yeshiva - Chicago, Illinois

*****